

בבית ספר המקומי, אך ידעת כי הוא מעביר את החומר שלו למערכת על ידי הדורר, ולרוב התפרסמו כתובותיו לאחר שפונה או עשרה ימים, תחת

הכותרת הכללית הקבועה: מכתבים מצפון הארץ.

המרד בהר הדרוזים התלקח במחצית שנות העשרים, בעקבות הפרת ההסכם שנחתם בשנת 1921 בין מנהיג הדרוזים שלטון אל-אטרש לבין השלטונות הזרפתים שלטו אז בסוריה ולבנון. בהתאם לאותו הסכם הוענקה עצמאות מוגבלת לג'בל דרום, האזור שבו ישבו רוב הדרוזים, והמושל על אזור זה נועד להיות דרורי מבני המקומ. אך הנציב העליון הזרפת, שנרגע עם התושבים ביד קשה, הגדים את הסאה כאשר שיגר להר מושל צרפתי. הדרוזים הגאים והמרדנים מטבחם לא סלחו לו על השפה זו ועל הפטת האמונה. המרד התלקח כאשר בכל תחומי סוריה ولبنון, פחות חמיש שנים אחר מאורעות תל-חי, שוב נקלעו יישובי הצפון לתקופת חירום, וחבל מטולה הוכרז על ידי הבריטים כאזור צבאי. אין זה סוד שהבריטים סייפקו נשק למורדים. נשקה סכנה, שתפונה האוכלותסיה באזרז זה, הנקרוא ביום אכבע בגליל, אם יתmir המצב ואם יתפשטו הקרים לפנים הארץ.

ובכן, הסיקור העתונאי להתרחשויות הללו הוטל על שכמו של כתב מתיhillן בן 17, שהיה דוחר על חומר או טוס, או תופס עגלה הנושא למטולה. לעיתים העתיקו העתונים העבריים מן העתונים המצריים ידיעות על הקבוצות הנטוישים סמוך לגבולות הארץ. היו אלה ידיעות של סוכנות "רויטר" או הסוכנות הזרפתית "הוואס", ומוקדם היה בbijיות או בדמשק. גם השימוש בטלפון היה בבחינת מותורות, רק למסרים מיוחדים מן הכלל. שיחה טלפונית מראש פינה לירושלים דרך טבריה ושכם עלתה הון — 5 גראשים מצריים לשולש דקוט, וגם אזהה היה לדבר ולשם עבג'ל הרושים ומקהלה של קולות-דרקע שהיו בכו. רוב הזמן בווצי על קרייאת "הלו" ועל צעקות בערבויות: רדמן הקו, רדמן הcano.

ההנחה הכללית הבלתי בתחום כתובות של המערכת הייתה: מה זה בוער? שלח את החומר בדורר. פעם מסרתי בטלפון ידיעה על שבת בדורר בעמק בטיחיה שבאזור הכנרת, שהסתכסך עם האימאם המוסלמי ואימאם לעבור לדת היהודית. השיח' של השבת כבר פנה אל הרבנות בצתפת בענין הגיר. "סקופ" זה זיכה בנזיפה מהנהלת העתון, על שכבותיו 15 גראש על שיחה טלפונית אחת בשל מה בכו. ככל היה המושגים העתונאים של הימים ההם.

האמנם עתון צחוב?

בסוף 1931 כבר עברתי במערכת "דורר היום" בירושלים, במחיצתו של יאיתמר בן אב"י. בעבר זמן הימי למכירנו ונשבתי בקסמי. הנה כי בן, התחלתי את הקרירה שלי כשולית הקוסם. עתה הגיע הזמן לעסוק בעייר — באיתמר בן אב"י וב"דורר היום".

יגאל עילם קובע בלקסיקון הציוני שלו, כי בן אב"י היה מקורב לתנועה הריביזיוניסטית, והעמיד לרשומה את עתונו כדי שיישמש לה ביטאון. ואין טעות גדולה זו. תחום היטה פועלה בין השקופותי של בן אב"י לבין תפישתו לגבי הריביזיונים ובוטינסקי. הוא היה ונשאר "צמיניסט" לפי תפישתו הציונית, דוגל בפיתרון של פשרה ובcheinם בצוותא

איתמר בן אב"י והעתון "דורר היום" קשורים זה לזה ללא הפרד. בעיתון זה נעשו הניסיונות הראשונים בראשון לעיצוב עיתונות מודרנית, עיתונאות בתוכנות אירופית — כותרות בעמוד הראשון, תצלומים, מברקים, פרשנות פוליטית וככבות צבע.

וחילה כמה זיכרונות אישיים, הקשורים בראשית עדרי העתונאים, ככתב מחליל של "דורר היום".

"דורר היום" היה העיתון שקראו הורי במושבה ראש פינה שבגליל העליון.ild היהicity בראשית שנות העשרים, כאשר התקודתי לעתון זה, שהיה עובה דרך ארוכה עם הדואר מירושלים ועד למושבי. ברכבת עד לחיפה, ומchiaה ברכבת העמק עד למחנה צמח של שפת הכנערת, ומשם בשרות קיטור לטבריה, ומטבריה היה קובלן עובי בעל שני טסים מוביל מדי יום את שקי הדואר לראש פינה ולצפת. כך הגיע אליו העתון רק למחורת הופעתו, ולפעמים גם כעבור יומיים. אך החדשות מעולם לא איבדו בעיניו את טריותן.

הכתבה הראשונה של "דורר היום" פורסמה בשנת 1925, ותיארה את טקס הפרידה של הנציב העליון הרברט סמואל ממושבות הגליל העליון. לצורה צריכה היה לשלוח על השצחה להוציא את ואשת ביכורי העתונאי בדף מסוימת, בתוספת הכותרת המכמיהה: מאת סופרנו המיכון בגליל העליון. אך אותו יום הסב לי עגמת נשף עד כדי דמעות, בשל השותף שהוא לנו במנוי השנוי על העתון. מגני כזה עלה שתי לירוט מצריות (הליה המצרית הייתה הילך החוקי בארץ ישראל עד לשנת 1927). לאיכר בעל משק פלאחה זו היהת הוצאה לא מבוטלת, ולכן קל יותר היה לשאת בה עם שותף. השותף של הורי על המנייה היה איכר קשייש וקדר דואז, שמעולם לא הרכיב משקפי קריאה. הוא היה נטל את העיתון ממשרד הדואר, וambilו לנו לאחר שטיים את קריאותו. נוהג היה להציג סיגירה להנתנו, לתקן אותה בזווית פינו, והוא להציג את העיתון לעיני העששות ולקראנו בו. עד שטיים את קריאותו, היה העתון כלו מחורר מהסיגירה הבוערת. וכך אירע לכתבה הראשונה שלו, שכמה הורים מפוזרים קישטו אותה, ומנעו ממנה את ההנאה שבקריאותה. החוויה העזובה הזה חרotta בזיכרון עד היום.

הגליל העליון של הימים ההם היה אזור נידח, וכמו מושבות וקיבוצים שניתן היה למנותם על יד אחת. בעונת המתו של שעבודות משק הפלחה הימי רוכב על חומר, ויזא "לשחר לטרכ", כלומר לחפש נושא לכתבה. החידשות התקיימו על גידולה, והמלה סובטידיה עדין לא היהת מוכרת. היישובים המנדאט לא זו בלבד שלא סייעה להקלאים בשנות המזוקה, אלא אף עיקלה יבוליהם, בהמות עבדה ומקנה של איכרים שלא שילמו את מסיים במועד.

כאשר פרץ בסוריה מרד הדרוזים, אברותי כבר ותק עתונאי לא מבוטל, ופתחה לפני כר חדש לפועלה. המושבה מטולה הייתה נקודת תצפית להתרחשויות שמעבר לגבול, אך נסעו אליה רק בעגלות. הכביש מראש פינה למטולה נסלל רק כעבור שנה. גם טלפון עדין לא היה בה. בהגיון אלה היהicity מלא את צקלוני בחודשות, והוחר לראש פינה כדי להעבירן טלפונית למעדצת. אם עברו בינוים יומיים או שלושה, לא דאגתי כלל, שהרי לא היה לי מתחלה באזרז. אכן היה לה"הארץ" כתוב במטולה, מורה

Palestine Daily Mail

גַּתְהוֹר הַגְּלִילִי נָרוֹש מִצְרַי

جورنال المیہم

מחידת המלך העזות

(הנימא ב') נזק הנזק

לעומת מטרותיהם נתקו בפער רב
במיוןם, ובדירוגם מונחים מושג
הנוסף לא מטרותיהם נתקו בפער רב

The Editor, Dear HAYOM
The Director, Dear HAYOM

אתה נזקך לך שדרותיו ועפלהו

Digitized by srujanika@gmail.com

ה"לוגו של "דואר היום" בשנת 1919

דברים הגובלים בדעות קדומות, וקשה להתווכח עם דעתות אלה. אין זכר אף לא פעם אחת ש"דוור היום" חלה בצחבת. בכל אופן, זה לא בלט בחזותו החיצונית. באשר לתוכנו הצעיר כביכול, זה היה בגין הכותרת והחצלים שבעמודו הראשון, המארמים הלווחטים והמרועשים, הפניות אל ההמון והחומר הקל, אם נשפטו את העתונים של היום לפיקנימידה אלה, נוכל לקבוע כי כולם צחובים. העזרה עם בן אב"י היה, שהוא נולד חמישים שנה לפניינו ומנו. המתרחרים שלו בעיתונים האחרים התנהכו ונדרשו על עיתונות משכילה, על המכabb-עת של פרץ סמולנסקין, ועל פלפול בכובד ראש כפי שנהרג היה בווארשא, במוסקבה ובפטרבורג. ואילו הוא הכניס לעוננות רוז-פרוציט קלילה מפריז, מברלין ומלונדון, שבחן למד ומהן התבשס.

בדברי ההספד של חיים וייצמן לבן אב"י, כשהועלו עצמותיו מארצאות הברית לארץ-ISRAIL הרים הרים, והוא כתב: "לעתים באו דעתותינו לידי התנוגשות, ביחוז בתקופת 'דוור היום' שעליו היהת כאוותנו. לעינינו היה הדילוי מייל' הולנדוני, ובכתבניתו רצה להעצב את עתונו הוא. אני הזהרתי כי אין זו דוגמה מובהקת בשבייל ארץ זו".

עם הערכבים. הוא לוחם על כמה וריעונות שהגה בתחום זה כמו מדינה דודלאומית על בסיס של שוויון וקונטוניציה (חולקה למחוזות), התקיף במאמratio בחריפות את המלך הרוחן בקרב הרביזיוניסטים על רוב יהודים שני עבר הירדן, והתווכח וכוחם מרם עם ז'בוטינסקי בנושאים מדיניים. הוא העריכו מכנהיג ציוני דגול וכמושקל-גנד להשתערות השמאלי הציוני לכיבוש התנועה הציונית. רק מתקוף הערכה לאיש, נאות להעמיד לרשותו האישית את "דוור היום", כדי שייהיה עורךו הראשי. שבתי טבת, בספרו "קנאת דוד" על חייו של ברזוריון, מיחס לבן אב"י את הכוונה להכתרת את ז'בוטינסקי כדוד'ה, בדומה למוסולני. וכל כך למה? משום שבן אב"י קידם את פניו של ז'בוטינסקי בכבודו להשתקע בארץ בשנת 1928 במליט : ברוך בואך המנהיג. מהניג, הווה-אומר דוד'ה, הווה-אומר מוסולני. כך גורש שבתי טבת. לאmittio של דבר, גם את וייצמן המכתר בן אב"י בתואר מנהיג, וזאת עוד בטרם קיים מוסולני את המצעד המפורסם שלו ברומא. את מוסולני כינה בן אב"י רביבר, דיקטטור. הוא כתוב דברבר בשתי ביתים — כדי להציג את ה'ב' הדגושה.

אני תחילה שפירה, בספרה "ברול", הבדיקה ל"דוור היום" את הכנינו עתון
צחים. אפילו הנני שעליו הודפס היה צחוב — כר כתבה. אני מבן שיש

וכיקש את רשותו של רב החובל, מנהה הערב, להסביר על הדברים הפוגעים. "יהודי אני", קרא בן אב"י בקול, "יכאן העליבו את עמי. דורש אני את זכות התשובה". רב החובל השיב בתנצלות כי הדבר לא יתכן, שכן אין זה מוגדרן ויכולים, אך למחמת בערוב יונתן בן אב"י לשאת את דבריו באותו הטרקלין. על לווח המודעות שבספינה פורסמה מודעה, כי מיסטר איתמר בן אב"י אף נירושם ישיב למיסטר ג'ון פוסט פרייזר אף לנודן. והוא אכן השיב לו תשובה כהכללה. בן אב"י הזכיר לו את דישראלי, שיעיר את יקטריניה בכתמר הוזו, ושברטניה היטנייה הייתה לו את מיטב כוחה בעולם; ואת לורד רוטשילד, שאלא מלטה הפטרויטו שלו ונדיבתו לבו לא הייתה בריטניה שלטת על תעלת סואץ. אחר הנאום המזרד ניגש אומם פרידריך אל בן אב"י, לחוץ את ידו לגיטלמן אנגלי, והתנצל על הדברים הפוגעים שאמר. היהודים שבسفינה זכוו את קומתם, ואחד מהם, בן ווביינשטיין שלו, איש צער ועתיר נכסים מלונדון, היה מה נרגש ונסער עד שבו בערב העזע לבן אב"י להוציאו בירושלים עתון יומי בשלווש שפota — עברית, אנגלית וערבית — שבו ישמע את קול האגה של ציון, כפי שעשה בלילה זה. האיש גם הביע את נוכנותו למן את הזאת העתון.

בשנת 1919, כאשר חזרו אליעזר בן יהודה ובן אב"י לירושלים, גילו לאכובם כי אחרים הקדימו אותם. בעיר הופיע יומן בשם "חדשנות הארץ", שלימים קיצר את שמו ל"הארץ", זה המופיע עד היום. "חדשנות הארץ" נולד בשנת 1918 בקהיר, כבולטן (עלון) מטעם המבאי האנגלי. לאחר כיבוש הארץ בידי האנגלים, רכש את העותון יצחק ליב גולדברג, ציוני ונדבן יוזע, והתחילה להוציאו בירושלים כיוון. בן אב"י ואביו אליעזר בן יהודה, שבתוכה לא השלימו עם דחקת רגילהם, נאטו לבסוף להאטף לעתון החדש, בהבינם כי אין בישוב הדול מקום לשני עתונים. אך כשהחילה בן אב"י לכתוב את מאמרי הפרסנות המדינית שלג, נוכח לדעת, כי לא ירווה נחת באכטעיה החדש. אמריו קווצנץ, והעברית הבני-יהודית שלו סודסה ונתמלאה מונחים לועזים ורוסיים. תחזיתו וניחוחיו הפליטים הושמו לרגע על ידי העורך הקפדן, ניטן טורוב.

המקרה שהגדיש את הסאה קשור למברך של "רויטר" שנשלח לשלוונות הבריטים ושבן אב"י קרא בונגה בהיותו במקורה בבית הדואר. במברך נכתב, כי שני טיסים קנדרים חזו לראשונה את האוקיינוס האטלנטי בטסיה ישירה לאילנדן. זו הייתה טנסציה מדונה ראשונה. בן אב"י חש עם הידע העזת למערכת "הארץ", ומצא את העורך בדפוס. הגילין כבר היה מבכש, והעורך מיאן לעכב את ההדפסה כדי להכניס את הידיעה לעתון. "אבל הרי זו חדשנה המרעישה ביותר מאז גמר המלחמה", התלהב בן אב"י. "זקורים לא יפסדו דבר אם תפורסם הידיעה בגילין של יומם המחרות", השיב לו העורך בקור רות.

הגלוות הגיעו מאיוופה וממקרים

חשל עדיין לא היה בירושלים, ודפוס כהנא הקטן בשכונת נחלת שבעה הפעיל יונתן. את המכבש הפעיל פועל גברתן שנקרה ביריש דרייר, משמע מגילג', משובב, ובכל סיבוב היה נפלט גילין אחד. עד

החדשנה נדחתה ליום המחרות

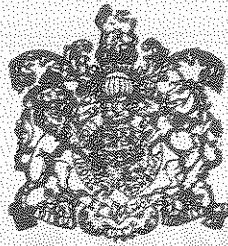
את הפריצה הראשונה במוסכמות ובמקובלות לגבי עתון סולידי הנון פרץ בן אב"י הצעיר כבר בשנת 1906. אביו, אליעזר בן יהודה, הוציאו אז בירושלים את "הצבי", עתון שבראשו היה שביעון, ובמשך הזמן הפך ליוםון הראשון בארץ. כשוחרר בן אב"י מפריז ומברלין, שם למד מזרחות, והצטרכ' לעירית "הצבי", ביקש להזrik לעתון הנקום ודול התוכן שהוא מהחידושים העתוניים של אירופה. ההזדמנות באה לירין, כשפריצה דלקה גדולה בשכונות בית ישראל בירושלים, שכילה שחנתה קמה ואיימה על בתיה השוכנה כולם. בן אב"י יצא לשטח, הכין כתבה (רפפורטז'ה בלשון הזמן ההוא), ותיאר בפרט-פרטים את התבערה הלא שכיחה הזאת. את כתבותיו מיקם בעמודו הראשון של "הצבי" תחת כותרת רעשנית לכל רוחבו. כשיצא העתון לרוחב, פריצה סערה בחוגי המשכילים של ירושלים. הללו לא יכולו להשלים עם השערוריה שחולל בנו של בן יהודה, בהעניקו מקום נכבד בעמוד הראשון ליריעת של מה בכך, שראו היה להאניה באחד רДЕעמדו הפנים, שהרי בעמוד הראשון והראשון הופיעו דרך קבוע המאמרים. בספריו האוטוביוגרפי סייפר בן אב"י, כי שניים מן המשתפים הקבועים ב"הצבי", יהושע ברזיל ומרדיין בן היל הכהן, באו למערכות ויאימו על בן יהודה כי יPsiוקו את השתפותם בעתון, אם אלה לא ירטן את בנו ולא יאלצו לאחד מלהמגה הזולה, שהוא מבקש להנהיgo בעתון. בן יהודה לא יכול היה לזהות על השתפותם של שני הופיעים החשובים, אך קשה היה לו לשכנע את בנו לאחד מניסיונו של להפוך את "הצבי" לעתון מודרני. עם הזמן הסכינו הופיעים החשובים עם שגונותו של העורך הצעיר, וביחוד לאחר שהבטיח להם הגיגית, כי ידיעות על דלקות, רציחות וונבות לא יתפרסו עוד בעמוד הראשון. הנה כי כן, הייתה תשתיית "דוור היום" שנסוד בשנת 1919. הוא לא נולד בשדה בור. קדמו לו עתוני משפחת בן יהודה — "הש>((פה))", "הצבי" ו"הארץ", שהופיעו לפני מלחמת העולם הראשונה. האמצעים ליטידו של "דוור היום", כמו יובטחו לו עוד בטרם תוכנן ונולד. וסיפור זה מזכיר אותנו להזהותם של הפתחות שבימי האחרת בפלור.

בן אב"י, שמטטר פגמים נאסר על ידי הונדרים בשל ממורי העוניים, נמלט מהארץ עם אביו והמשפחה בפרק מלחת העולם הראשונה, ומצא מקלט בארצות הברית. שם קנה לו שם כנואם מושך ומלחיב, שייע הרבה לפעלויות הציונית, ביחסם הגדולים של האחרת בפלור. כאוות הערכה לפעלויות החליטו ורשי הצעינות באמריקה, השופט העלויו ברנדיס ויעקב דה האן, לשגורו נציגים לועזית השלום בווטסי, קונספה למשלחת הציונית. בראש המשלחת עמדו וייצמן, סוקולוב ואוטישקן. בספינה שהפליגה מניו-יורק לצרפת, מלאה מהפה לתהירם ראשונים שלאחר המלחמה, נאם ערבית אחד לפני הנוסעים, עתונאי בריטי ידוע, ג'ון פוסט פרייזר. הוא סקר את המכב' המדייני שנוצר בעקבות המלחמה והמלוכה הבלתי-רשותית ברוטיה, ושלח לא מעט חיצים של רעל אנטישמי. בדרכו האשימים את היהודים ואת טרוצקי בראשם בכל הוצאות שבאו על ווסיה הגדולה, היפה והעשרה. בכרוב מאות המאות לו היו יהודים לא מעטים, אך איש מהם לא פצה את פיו. משטיים העתוניים הבריטי את הרצאותו וככה למחיאות כפיים, גם בן אב"י הנגע ממקומו,

וְעַזָּא לֹא־אָדָם כִּי־כֵן שָׁבֵר

G.H.Q. PALESTINE

פָּרָזֶלְמָן אַדְלָהָן • הַלְּבָן בָּנָרָא אַחֲרָן.

הדרשות הראוי

The Palestine News. חדשנות מהארץ

פָּרָדִישׁ

השווים ואלה הוסרו נס נס. הנטענות אנה הונילוּת – מינימאל – אינטלקט – דיסון.

וְיַעֲשֵׂה כָּל-מִזְבֵּחַ וְכָל-מִזְבֵּחַ

המגניב והנורא.

הנ"ל נא שפטת תומךותם בלבבם, מעדיהם ומם דע על נסיבות
המחלוקת. אך בפערם עזני, אין מסקן וודאותו אלי.
שאלא נ' על זה דוד לזריך 14 איזריטם. אין סוף לאין
שבטיגן איזריך הרגלן פערת חילון דיבר-תבונת בדעת קנא
שליל כל איזריך כל מסכניון דבון טראקי. יתירנו נאש
הנ"ל נא שפטת תומךותם בלבבם, מעדיהם ומם דע על נסיבות
המחלוקת. אך בפערם עזני, אין מסקן וודאותו אלי.

לוח השבעון			
מספר	שם	מספר	שם
7	17	11	21
8	18	12	22
9	19	13	23
10	20	14	24
11	21	15	25
12	22	16	26
13	23	17	27

הפקת דאנליזה

卷之三

THE INGLO-EGYPTIAN BANK LTD.

卷之三

לְדוֹדָה נִכְרֵתָה מִלְתָא אֶלְעָזָר
מִסְדָּה מִשְׁמָרָה גַּזְבָּן

卷之三

ל-ט	1,500,000	הנרכז
ל-ט	500,000	הנשלט
ל-ט	740,000	הנזרה

מעתון ערבית לעתון בוקר, כדי שהקוראים בעירם ובמושבות, "יקבלוhero אל ספר הקרה" בדבריו, והוויל את מחיר הגילון מגrosso אחד לחצי גrosso. המחרכים, "הארץ" ו"דבר" (שהחל להופיע ביוני 1925), חרכו כמוכן שנ, אך נאלצו לכתוב בעקבותיו. גם הם רכשו מכוונות סיורו, והוארד את מהיר הגילון בחצי גrosso, והתחלו להופיע כעתוני בוקר.

"דואר היום" היה הראשון שהנרג את הריאין, הריאין העותנאי שכח מקובל היום בעטונות. עצם המונח ריאין, להתריאין, הוא מהדרושים הלשוניים של בן אב". הוא עצמו הרבה לנושא בעולם, ולראין מדינאים ואנשי שם. את הריאינות שיגר לעתון, לעיתים טղרפית, או כמו שהוא היה נהוג לומר — מברקית. מאוחר יותר הוא הטיל את מלאכת היוציאן על הכוכב העולה אורי קיסר, ושלח אותו לפניו כדי לריאין את אלף דרייפוס (בכך לא הצלחת) ואת שלם שורצברג, לאחר שזכה על רצח הפורע האוקראיני פטלווקה.

תקופות ארוכות עשה בן אב"י במצרים, בימי מאבקם של המצריים לעצמאות מלאה. שם נפגש עם מנהיג מפלגת הוואף, סעד זג'ול פשה, ופרש מאמרם על אנשי הרוח במדינת השכינה. כבר אז, בראשית שנות העשרים, התמקד בן אב"י בשאלת עתידו של צייה-א-סני. הוא ראה את

טני בעיתך כחלק בלתי נפרד מארץ ישראל. חידוש נוסך, שהיה בבחינת צלם בהיכל עיני העותנאים המחרכים, היה פרסום תצלומים בעמוד הראשון. עמוד זה של "דואר היום" כפי שעוצב בידי עורך, היה חי וחיוס: כותרות באומיות של קידוש לבנה, תצלומים ומברקים עם כתובים גדולים, בזמן שבעתונאים האחרים הופיעו ידיעות מהעולם תחת כותרת אחת כללית — טלגרומות. את הגלופות המכוניות קיבל "דואר היום" תוך קבע משתי הבדות אירופיות שטיפקו גלופות לעותנים — קלטורים של אישים מפורסמים ותצלומי אירודים.

מהרה נוכח בן אב"י לדעת, שאם יוציא עתון יומי משלו, לא יוכל עליו להוכיח את מתחרו הדל שוק על ירך. בן וובינשטיין, הנזכר הולנדני, אכן עמד בהבטחתו, ומימן את הוצאה "דואר היום" ואת שני נספחים — "בריד אל יומן" בעברית ו"פלשתין ווילקי" באנגלית. העורך של העתוןanganlite היה עו"ד הארי סאקר מלונדון.

הකוצה שהتلכדה סביבה בן אב", היה כולה מוקבידי הארץ, ובها גם אלכסנדר אהרונסון, איש ניל". העותן הערבי נועד לטפח יהסי קרבנה בין היישוב היהודי לשכנים, כי אונשי "דואר היום" רואו את הבעיה הערכית ראייה שונה מזו של ההנהגה הציונית, והאמינו כי יש להם הניסיון והכישرون להצלחה בתחום זה יותר מ"הרוסים", העולים יוצאי מורה אירופה. "הרוסים". בשם זה נכללו אנשי ההנהגה הציונית, עתון "הארץ" והוחגים המשפעים ביישוב, שרובם כולם היו יוצאי רוסיה. הקיטוב היה ברור: מצד אחד "הארץ", הספרדים ובמיוחד הביגוני, ומצד שני "דואר היום", ביטאן ילידי הארץ, הספרדים ובמיוחד הביגוני, ומצד שלישי עתוני הפעלים "كونטראס" ו"הפועל העיר".

שני היומנים — "הארץ" ו"דואר היום", הופיעו בשעות אחר-הצהרים והופצו רק למחורת היום. מקורות המידע שליהם היו דלים ביותר, ו"דואר היום" נחכח כזריז מתחrho בפרסום ידיעות. מברקים של סוכנות "רויטר" הגיעו עם הרכבת מקהיר, וכן פורסמו ידיעות חשובות מן העולם באיחור של יומיים-שלשה. לשני העותנים לא היו כתבים בשכר, ועסקני ציבור במקומות שונים, במושבות ובערים, שיגרו לדואר לעתון המקובל עליהם, ידיעה שנראתה להם חשובה. אפשר לומר שתפקידם היה מעין קונטול-כבוד של העתון, תפקיד מוכבד בהחללה.

דומה שרק פעם אחת היכה "הארץ" את "דואר היום" הזריז ממנה, כשהיה הרשון לפרסום את הידיעה על נפילת טרומפלדור וחכיריו בתל חי. שלושה ימים אחרי מאורעות תל חי חרג היישוב את חוג הפורים, מבלי שצל כלשהו יעיב על שמו. ורק מהחרות החג הגיעה לעתון "הארץ" ידיעה מקוטעת על ההתקפות, שוגרה על-ידי עסקן פלוני מטבריה.

"דואר היום" כתב על כך רק כמה ימים אחר-כך.

בשנת 1920 נפל דבר בתשויות הדפוס בארץ. איתמר בן אב"י היבא מלונדון לירושלים את שתת מכונות הסיידור הראשונות מודגס ליינוטיט. עד אז הופיעו העותנאים בסידור יד. מכונות אלו, שהיו ציון דרך נורטקליף, מלך בחתפותה של העותנאות העברית, נרכשו מלודג נורטקליף. כשგיעו העותנאות הבריטית ובעליהם של ה"טיימים" וה"דיילי מייל". כשגיעו היצור החדש, קיבל אותו אגודה פועלי הרים בחרם גולוי, ומשהו פעולה המכוניות הכרזה שביתה בתוכן הרים ביישובים. החחש היה שהמכוניות החדשות, שנקרו איז זעק-מאשין, יגוזו את פרנסתם של מאות סדרי היד. השביטה והחרום כמובן הסבו נזקים לדואר היום", ובערו חודשים עד שהצלחת בן אב"י לשכנע את העובדים, כי אין לעצור את התפתחותה של הטכנולוגיה.

בנוסף לנימוק זה, שלא שכנע את אגודה פועלי הדפוס, הבטיח בן אב"י כי לא יפוטר אף פועל. לא זו בלבד שהאיש היה חולם גדול, אלא היה גם איש הניסיונות הנזועים. לאחר הפעלת מכונות הסיידור, בא המהפק השני. במחצית שנות העשרים הפך בן אב"י את "דואר היום"

"דואר היום" בכותרת שהיה לו בשנותיו האחרונות

תקינה. עצמאות היהת מושג ערטילאי, בלתי נתפס, כדי להציג אליה הגד את רעיון הדקונטיזציה — חלוקת הארץ לאזרום יהודים וערבים. הוא ניסה למכור את תכניתו זו לויצמן ולמניגים ציוניים מחד, ולכמה מידיidi המתוונים שבמנהיגים הערביים מאידך, אך העלה חרס בידו. הוא החמיד במלחמה לעמץ שיטת הדקונטיזציה, ודחק את הקץ, עד שבאה תכנית החלוקה ואימצה את גישתו. בן אב"י הרג אוז, וידע כי גם בן גוריון "סזידרמו", רגמו מהגנים ריביזיוניסטים בעגבניות וקראו לו בוגד.

כבר בראשית שנות השלושים האחרונות את עתנו בគותרת-משנה: "ביבטאון יהודה עצמאית". הוא לא הסתפק בכך, אלא ניסה להקים את תנועת יהודה העצמאית, ואף פחח משרד לחגונה החדשנה בירושלים. נושא נוסף שהוא מן המפורדים, היה — חיזיshi המלים שלו. מבחינה זו היה פורה ביחסו, וממש אילו ניער מליט חדשנות מושרו. מאות מהחדשונים הלשוניים שיצאו ממדינתם הם ביום בשימוש יומיומי, ולדוגמא המלה מכונית.

כשבדתי בראשית שנות השלושים במחיצתו בדרפס, וניצבתי לידיו בלילה עת עימד את העמודים הראשונים של "דוואר היום", התיידע עד לילדותן של מליט חדשנות שנבראו לצורך הרגע.ليلיה אחר נמצאה שורה מיותרת באחד הטורים, שכותרתו הייתה בת שתי שורות: מאסר חזי שנה לבוגר כיס. בן אב"י התחלף וגע וקרא לסדר המכונה: הוב בשורהacha — מאסר חזי שנה לכיס. כך סולקה השורה המיותרת, ולאוצר הידושיו נוספה עוד מלה שנקלטה במהרה. אך לא כל חידושים נתקבלו. כאשר נתפס عبدال כארים, מנהיג המורדים באלגיר, ונידון לתלייה, הייתה הכוורת הראשית ב"דוואר היום": عبدال כארים יגורדם. או למשל כוורת אחרת: סופה מפליצה בוטין.

"יציאת מצרים חזשה"

באותה תקופה עשה "דוואר היום" צעד נוסף, כדי שיוכל להתעדכן בחודשות העולם. מברוק רודיטר "רויטר" עדיין הגיעו ברובבת מקהיר, וידיעות חשובות מאירופה הועתקו מהעתונים המצריים "אהרטם" ו"מוואקטם". אז פתח בירושים חשלמאל ושמו צבי הוכברג תחנה לקליטת שידורי רדיו מאירופה בעזרת אוניות. תחנה זו סיימה לדואר היום" כמה וכמה "סקופים", כמו הדחת המלך אלפונסו מספרד או רצח המלך אלכסנדר מיגוסלביה. בן אב"י היה מכתיר כל ידיעה בלבדית כזו באutorה: "מיוחדר לדואר היום על ידי שירות ודיון", מה שמכובן עשה רושם רב. בשנת 1932 יצא בן אב"י בשליחות עתונאית לגרמניה, בכוננה לראיין את היטלר, אך חזר בו מכוננתו זו. בחזרו התישב אל השולחן, וכותב בסערה סדרת מאמרים בשם "צאנות", שבהם צפה עתיד קשה ביותר ליudeים בגרמניה, והתריע על ההכנות המהירות שעשו השנאים בדרכם להציג מלחמה עולמית. למחמת פרסום המאמרים הללו התפרצו למרכז שני עתונאים יהודים-גרמנים, אחד מהם ארנסט דיויס, ותקפו את בן אב"י על נבאותיו הקודרות. הם טענו כי ליהודים בגרמניה לא נשקפת סכנה, וכי לעולם לא תיתן גרמניה לנaziים לעלות לשולטן. בעקבות המשע לגרמניה כתב בן אב"י עוד מאמר להעת כדרכו, שבו

על מנת זאת מיעט העטון בחלומות מחיי הארץ. ראשית, עדיין לא היו בארץ צלמי עתונות; ושנית, הכנס גלויה של ארווע אקטואלי הייתה מבצע מסובך. צרייך היה לשלוח את התצלום לקהיר שבה הייתה צינוגרפיה, והגופהchorה בדורר מקהיר לירושלים אחורי שבוע...

איך נולדה המלה כייס?

בן אב"י לא רק חי את החדשנות בפועל בכל רמ"ח אכניו. כאשר ארעה מהפכה במקום כלשהו בעולם, ממש ורעדו אמות הספרים במערכת "דוואר היום". האיש היה צמא לעליות, ודרך הידושים וזרויות. כפרשן מדיני וככותב מאמרם על שאלות אקטואליות היה פורה וחדורן, אמץ לב ובעל תעוזה, אך הכל באירוע. כאשר תקף יי'יבים, שעזה זהה מבלי להכפים, ובבליל לשונו אותם. השנה האישית תמיד היה אצלון חלק בבלתי נפרד מיריבות פוליטית, ובחינה זו הוא היה איש יוצא דופן, שלא ידע שנהה מה. הוא התקיף, הוויע, התריע, אך לא כל מלה שחרורה. מאמריו החירפיים נגד השלטון הבריטי על התנכלויותיו ליישוב והבניה בציונות הביאו אותו פעמים למאסר. עתנו נסגר בתקופות שונות, ומאמרם רבים של נפסלו על ידי הגזoor המשלתי. אני זכר איך היה מופיע בעיתון כוורת המאמר, לאחריה שמו של בן אב"י, ומתהפט שטח לבן ריק. היו שאהבו את מאמריו המקוריים, הכתובים בלהט, והוא שלא אהבו את סגנוןם, את הגינויים הלבנטניים שלו בכivel, את מנת הזיקוקן דינור המופרחות והגושה שכבדינו. אך בין שהיה חסיד של מאמריו ובין שלילת אותו מכל וכל, לא יכול היה שלא אהוב אותו כבן-אדם. הוא היה איש פורה בשתי ממשמעו — פורה כפרט ובועל חלומות, זהה זויתו, אופטימייסט שלא נזח מעilibם. כבר בשנות העשרים עשה וכותב ונאם כמו היה מלך היושב על הר הצלופים, וכайл יהודה חופשית ועצמאית היא, היה לבטח על מיליון אורה היה. כוה היה האיש.

וראו להזcid כמה ממאקווי. כבר בראשית ימי קיומו של העטן נלחם בזכוזים ובביבווקרטיה שהיה בהנהלה האזונית, ובশכורות השמנות שלילה; הוא התריע על קיפוחן של שכבות המזוקה; נלחם על זכותם להתיישבות של בני האיכרים, שנדרה דרך קבוע על הוציא אלהומים; תבע את קיומם הונגראטים באוז, במקומות בו הוציאו סכומי עתק מהקופה הצבורית על משלוחות גדולות הנוחרות לאירופה וועשות בה כמה חודשים, שעה שארץ ישראל נתונה במשבר כלכלי קשה; והוא שלל את השכירות במשק, והאשים את עסקי הפוועלים בייחסים המעוורערים עם המעסיקים. כמורין נלחם בירידה מהארץ, ופרשם מאמורים חריפים בנושא זה. בן אב"י היה הראשון שהטיב לימאות עברית, ווושיגים "מאות" ו"ימאי" הם הידועים לשוניים שלו. הטעטו זו בימים שלא היה לנו אף לא סירה אחת בים, וכטה להלעג ולגלגול מפניים מיושבים בדעתם. קרע עדיין אין לנו — אמר מודעיבן בן הלה הכהן — וזה בא מטיף לנו על ימאות. אך חווון הימאות העברית יקד בעצמותיו של בן אב"י שנים ובות, ובשנותיו האחרונות אף חיבר מיליון ימי בהסתמכו על המקורות.

נושא אחר שהבה את לבו היה החלום על יהודה עצמאית, וגם המלה "עצמאות" היא חידוש לשוני שלו. בשנות העשרים, בהטיפו לעצמאות בכתב ובנאומים הוציא להבות הארץ ובגולה, וראו בו ובם זהה חסר

Nigritina
~~Davarosh~~
(Davarosh = Ridopne)

של ז'בוטינסקי פורסמו המאמרים, אך זה היה קאו של הרומן הקצר, אף כי הידיות עם ז'בוטינסקי לא נוגמה בשל כך. בראשית שנות השלושים עברה ההשפעה על העותון לתנועת "בני בנימין", שאגודה את צעדי המשובת הווותיקות, ולאחר מכן לא רכ עבר העותון תחפוכה חדשה. "בני בנימין" ביקשו למשוך אליו את מנהיגם של האיכרים, הסופר והפובליציסט משה סמילנסקי, אך הלה נטש טינה לבן אב"י ול"דוואר היום". במחווה של אצילות בלתי מצוייה בן אב"י לפרש; כדי שסmilנסקי יטיכים לכתחזק את שמו בראש העותון כמשמעות קבוע. לאמיתו של דבר, היה בן אב"י עייף מהקצב הרצחני של עבודתו העתונאית, מפעלותו המדינית וממעטותו בעולם. וכך, לפי בחרותו של סmilנסקי, נמנעה שלמה פרלמן, מעורכי שבונון האיכרים "בוסטנאי", לעורך הראשי של העותון. פרלמן היה עורך ספרותי אנין טעם, אך לא היה לו מושג בענייני עותון. "דוואר היום" פשט צורה ולבש צורה; עתה היה רציני יותר, כבד ומנוגה יותר ובין משתפותיו היו הטופרים אלתר דוריאנוב, יעקב רביבנוביץ', אהרון ראובני והמשורדים שאול טשנויובסקי ונathan אלתרמן, שעשה את צעדיו הראשונים. פעם החזיר פרלמן לטרננויובסקי סיפורו שנדראה אירוטי מdry.

"דוואר היום" החדש היה מחלומה כבודה בייחוד ל"הארץ", שאיבד כמה מטובי ספריו ותליך מקוראיו, אך גם ניסיין זה לא האריך ימים, והתחליה גסיטו של היומון העברי הירושלמי, שמאז היסגרו לא היה לו יורש בברית ישראל.

בשנת 1935 התחליל להופיע בתל אביב עותון ושמו "הבוקר", ונעשה ניסיונות למוג אוטו עם "דוואר היום", שכן שניהם היו ביטאים של הציבור החקלא אודומי. הרעיון היה שהעתון יופיע בשתי מהדורות, ירושלמית ותל אביבית. כנסכל המשאודמות נקבעו להמונה ליואו וינץ, משקיע היהודי מגורנניה, שהוזעיא בברלן שבונון בשם "אוסט אונד וסט" (מזרחה ומערב). הוא קנה את מחזית המניות מ"בני בנימין", ובuckות סכום עם שותפיו העביר את העותון לתל אביב, על אף ועל חמתם. שט הופיע "דוואר היום" בחודש ימים, ובأפריל, לאחר פרוץ מאורעות הדמים של 1936, חזר העותון לירושלים והוחכר לקבוצה מחברי המערצת, שבראשם היה הספרן והעתונאי פס גינצברג. מצבו הכספי של העותון היה בכיר ורע, בדומה למצבם של כל העתונים האחרים, ובaan ברירה עבדו העובדים מספר חרדים בשכר מוקצה, ואך בן אב"י עצמו סייע לעותון בכוחבו את מאמריו מבלי לקבל עליהם תמורה. העותון נガー בעצם ימי המאורעות של תמוז תרצ"ו (1936), כאשר בעל הדפוס וסוחר הנייר מיאנו להמשיך ולשרת עותון, שהיה חייב להם סכומי כסף ניכרים.

מנחם אושישקין, יוז' הקרון הקימת, שבן אב"י התקיפו קשות באמratio, גילה בימים ההם רוחב לב, כאשר שיגר את מתקיפו לשילוחיות בעולם למן הקרן הקימת, ואת שעה שבן אב"י נשאר ללא עתון — וכמעט ולא פת לחם. הוא הביא להילוט יהודיות נידחות שבמזרחה הרחוק את קולה של ציון הנבנית, ועשה חיל בפועלתו למען ארץ-ישראל. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה יצא לארכוזות הברית למסע לאומי מחרף אל חוף למן המגבית היהודית המאוחדרת. מסע מפרק זה התישש את כוחותיו, והוא מת בnight, מתיזיר בגעוגעים עד כלות הנפש לארצו, שהיתה נתונה בסכנת פלישה של גיוסות הפלידרשל רומל.

התירוע והזהיר: "צורך שניהה מוכנים ליציאת מצרים חדשה". זו הייתה כותרתו של המאמר שנודפס בחודש יוני 1932, כותרת שהעידה על התוכן. מאמר נוסף: "מה לעשות בייהודים?" — קרייה אל הקונסולים של גרמניה ופולין בארץ, להיות המעוורדים והיוודים לצייה המונית של יהודים מארציהם. "הקימו נא" — כך כתוב — "את המכירים הכספיים ואת התנאים להגירה-עם זו, שהציג את פני חיים החיכון, והיה הדבר לכל חפאתך ולא לנאנזה".

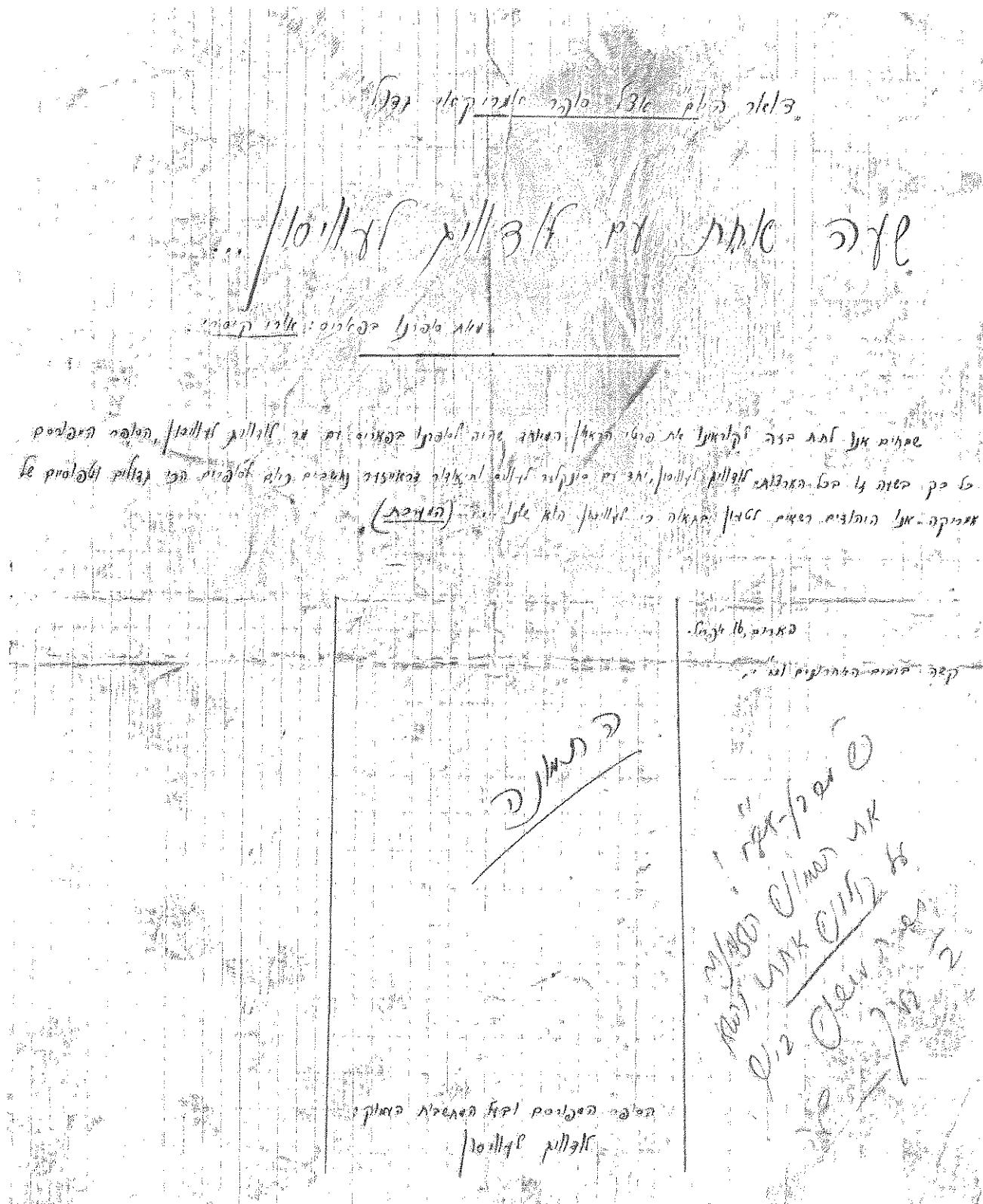
יום אחד לאחר שחזר מגורנניה, פגש בן אב"י ברחוב בתל אביב את ד"ר בלבושטיין-סלע, אחיה של המשוררת רחל, שהיה אז המרצה הפופולרי של תל אביב הקטנה, ונihil את בית העם שכרכוב בן יהוד. הוא האזע לבן אב"י להרצות בפניו בא בית העם על רשמי מסע בגרמניה, ונענה בחשוב. כששאל לנושא ההרצאה כדי לפרט את הדבר במודעות, השיב בן אב"י: הנושא הוא, מודיע לא ראיינתי את היטלר. אך כשהופיעו המודעות ברוחות נאמר בהן: מודיע לא נפגשתי עם היטלר. על-כן התנצל ד"ר סלע לאחר מכן, ואמר כי חשב שהמלה ראיינתי היא נועצת וצורתה מdry.

כאמור לעיל, עורך "דוואר היום" התלהב מההעיזונה של עצמו, נכבש לתוכנויות שצצו במוחו בנוסאים שעמדו ברובם העולם הציוני, ואזוה את העיתון ואך לעשות נפשות לרעיוןותו. והמדובר לא רק בעטו ובלשונו כנואם מוכיח בשער. הוא היה בראביה אצל מנהיגי הציונות ומדינאים אירופיים, ובימים ששוטט בעילם, קיים משלות עצומלה בשליחותו של ויצמן. בעת שתסיר בחוץ-ארץ, קיפל "דוואר היום" את דגלו ונוכח מזעפו. עמודי החדשנות שbow לא היו תוסטים וצעקיים, והמאמר הראשי לא הרגין ולא התassis. העיתון צבר הפסדים, ובוקשי החזק את עצמו. כשהוחזק בן אב"י ממעטוויות, היה עליו חתום על טירות ולשלט חוכות, והוא עשה זאת. היתה לו אמונה באנשים, והוא לא חיר לעצמו, כי הם מטוגלים לדמות. ענייני כספים היה תמים הילד, עד שאט את נשmet העותון מידין.

סוף של "דוואר היום"

כאמור, כשהוא זאב ז'בוטינסקי בשנת 1928 להשתקע בארץ, נאות בן אב"י להעביר לידיו את העריכה הראשית של העותון, וזאת לא רק כמחווה של הערכה וידידות לאיש שאותו כינה "הואב הנואם של הציונות", אלא בתקופה שתותחינו של ז'בוטינסקי יטibo לטהר את האורחות של מלון יין. בשם "מלון יין" כינה "דוואר היום" את הנהלה הציונית, שכנה אז בבניין המלון היהודי יין לשעבר, מול גן העיר בירושלים ובஸמוך לבית העירייה.

גם נושאים ישובים כמו השבירות המרובות, קיופו המעמך הבינויי ועוד, כמו המתינו לזאב הגדל, שבן אב"י תלה בו תקוות גדולות. אך לא עבר זמן רב, ובן אב"י התחרט על העסקה, שכן העותון הפך יותר ויותר לביטאון המפלגה הרבייזוניסטית, ועמדותיו הקיצונית לא היו לרווחו של האיש, שדגל במתינות בנושאים המדריניים העיקריים של הציונות. הקרע חל כאשר העורכים — אב"א אחימאיר וחבריו — מיאנו להדפיס את סדרת מאמרי של בן אב"י, "פלסטיין", שבהם הטיף למדרינה דולומית, ככל מעבר לתוכנית הקנטונונים שלו. בהתערבותו האישית

תבנית ("לייאוט") של גמוד ב"דואר היום" (כרזאה מ-1931)

"דואר היום" שככו והפכו לאפיוזדה, אך אין לשכוח את חלקו בעיצוב העיתונות היומית של היום, ואת מאות המילים והמנחות המחדשים שיצאו מסדרתו של העורך, והיו לנכסי הלשון העברית של היום.

"דואר היום" הופיע שש-עשרה שנה בלבד, אך במהלך מלחמותיו ובסעוריו שחולל, הטיבע את חותמו על תקופה גדולה בהיסטוריה של הארץ, תקופה של התהווות וגיבוש לקרת העצמאות המיהלת. סערותיו של